

LAKIALOITE 25/2003 vp

Laki lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan lapsilisien määrän korottamista ensimmäisestä lapsesta 90 eurosta 105 euroon. Jokaisesta seuraavasta lapsesta viidenteen lapseen saakka maksettavan

20,50 euron suuruinen sisaruskorotus ehdotetaan nostettavaksi 25,50 euroon. Yksinhuoltajalisää ehdotetaan korotettavaksi 33,60 eurosta 37,50 euroon.

PERUSTELUT

Lapsella on ehdoton oikeus taloudelliseen perusturvaan. Suomalainen yhteiskunta on tunnustanut tämän oikeuden maksamalla jokaiselle lapselle lapsilisän jo yli 50 vuoden ajan. Yleisen lapsilisäjärjestelmän luominen sodan jälkeisinä taloudellisesti vaikeina vuosina oli yhteiskunnallisesti suuri ponnistus. Lapsilisä vaikutti tuolloin merkittävästi lapsiperheiden toimeentuloon, ja sen merkitys näkyi myös yhteiskunnallisella tasolla oivallisena perhekustannusten tasaajana. Vuonna 1950, jolloin lapsilisä oli ainoa merkittävä perhepoliittinen tuki, perhekustannusten tuen osuus bruttokansantuotteesta oli lähes neljä prosenttia.

Tämän jälkeen lapsilisäjärjestelmä on kokenut monenlaisia muutoksia, joista viimeisimmät ovat vuoden 1994 alussa toteutettu lapsilisäauidistus (lapsilisien määräksi 570—1 220 mk/kk) ja vuonna 1995 toteutettu lapsilisien leikkaus (lapsilisien määräksi 535—1 023 mk/kk). Lapsilisäauidistuksen yhteydessä tehtiin lapsilisien tasokorotus, mutta samalla poistettiin lapsiper-

heille verotuksessa annettavat erillisvähennykset ja alle kolmivuotiaille lapsille maksettava korotettu lapsilisä, ns. vaippalisä. Kokonaisvaikutus oli täten useimmille lapsiperheille tappiollinen. Vuoden 1995 lapsilisien leikkausten jälkeen lapsilisien määrä on pysynyt tällä alennetulla tasolla yleisestä kohonneesta kustannuskehityksestä huolimatta. Lapsilisien ostovoima on siksi merkittävästi alentunut. Tämä on osoitettu mm. Veronmaksajain keskusliiton tutkimuksessa, jonka mukaan lapsilisien ostovoima on pudonnut seitsemässä vuodessa yli 500 euroa vuodessa. Lapsiperheet ovatkin kokonaisuudessaan 1990-luvun lopulla siirtyneet maamme tulonjaossa pienituloisten suuntaan ja viimeisen vuosikymmenen aikana lapsiperheiden köyhyysaste on kaksinkertaistunut Stakesin tutkijoiden Hannele Saulin, Marjatta Bardyn ja Minna Salmen mukaan. Perheissä, joissa on alle kolmivuotiaita lapsia, köyhyysaste on kolminkertaistunut.

Lapsilisien asema merkittävänä perhekustannusten tasaajana on ylläpidettävä ja niiden osto-

voima on palautettava leikkauksia edeltävälle tasolla ja lapsilisät on sidottava yleiseen indeksiin, joka vuosittain automaattisesti korottaisi niitä. Ensimmäisestä lapsesta maksettava lapsilisä oli 570 markkaa vuoden 1995 alussa. Jotta lapsilisä olisi noussut yhtä paljon kuin yleinen hintakehitys, sen pitäisi nyt olla noin 625 markkaa eli noin 105 euroa. Samansuuntainen korotus olisi tehtävä myös muihin lapsilisiin noudattaen silloin käytössä olleita progressiivisia korotuksia lapsiluvun määrän kasvaessa.

Lapsilisää saavia perheitä arvioidaan olevan vuonna 2003 noin 571 200. Väestöliiton uuden perhebarometrin mukaan lapsiperheet olisivat halukkaita saamaan nykyistä useampia lapsia,

jos yhteiskunta tulisi aikaisempaa enemmän vastaan perheiden taloudellisen epävarmuuden poistamiseksi. Yhtenä käytännön toimenä lapsiperheet ovat esittäneet lapsilisän korottamista. Lapsilisät ovat merkittävä lapsiperheiden ja lapsettomien perheiden välisten elinkustannusten tasaaja. Lapsilisä vaikuttaa perheen arkeen konkreettisella tavalla, ja siksi lapsiperheiden toimeentulon turvaamiseksi lapsilisän ostovoima tulisi palauttaa leikkauksia edeltävälle tasolle.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä elokuuta 1992 annetun lapsilisälain (796/1992) 7 §, sellaisena kuin se on laissa 530/2001, seuraavasti:

7 §

Lapsilisän määrä

Lapsilisä on lasta kohden 105 euroa kalenterikuukaudessa.

Jos 6 §:ssä tarkoitettulla henkilöllä on oikeus nostaa lapsilisää useammasta kuin yhdestä lapsesta, hänelle maksetaan lisäksi 25,50 euron suuruista sisaruskorotusta siten, että toisesta lapsilisään oikeuttavasta lapsesta maksetaan yksi sisaruskorotus, kolmannelle kaksitoista ja neljänneltä lapsesta kolme sisaruskorotusta sekä viidenneltä ja jokaisesta seuraavasta lapsesta neljä sisaruskorotusta.

Yksinhuoltajan lapsesta lapsilisä maksetaan korotettuna 37,50 eurolla kalenterikuukaudessa. Yksinhuoltajalla tässä laissa tarkoitetaan lapsilisän nostamiseen oikeutettua henkilöä, joka ei

lapsilisän maksukuukauden alkaessa ole avioliitossa tai joka ennen maksukuukauden alkua on muuttanut puolisoistaan erilleen yhteiselämän lopettamiseksi. Yksinhuoltajana ei kuitenkaan pidetä henkilöä, joka avioliittoa solmimatta jatkuvasti elää yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa toisen henkilön kanssa.

Jos lapsi on 11 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla laitos- tai perhehoidossa ja lapsilisä maksetaan kunnalle taikka jos lapsilisä 12 §:n 1 momentin nojalla maksetaan lapselle itselleen, lapsilisä on 105 euroa kalenterikuukaudessa. Yksinhuoltajan lapsesta lapsilisä kuitenkin maksetaan korotettuna 37,50 eurolla kalenterikuukaudessa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 2003.

Helsingissä 6 päivänä toukokuuta 2003

Leena Rauhala /kd